

Użytek z liści — źródło dochodów pobocznych.

W warszawskich pismach znajdują się często artykuły, traktujące o pożytku z liści drzew, jako niewyzyskanem źródle dochodów w gospodarstwie.

Przedmiot ten zasługuje na bliższe rozpatrzenie i dlatego podaję go rozprawie Szanownych Kolegów i sędzę, że dyskusya, jakaby się na ten temat rozwinęła, byłaby z pożytkiem dla stosunków gospodarstwa krajowego.

Pan Śniegocki zamieszcza często w *Korespondencie rolniczym warszawskim* bardzo cenne spostrzeżenia, co do karmy z liści.

Liście drzew stanowią wysokiej wartości paszę, zawierają bowiem znaczną ilość części odżywczych, azotowych i bezazotowych. Wartość pożywna z suszonych liści z drzew równa jest wartości pożywniej dobrego siana. Co wykazuje analiza, potwierdza praktyka, i o tem przekonać się może każdy gospodarz bez trudu, bądź to obserwując pasące się bydło i owce w lesie. bądź też zadając w stajni równocześnie liście wysuszone i siano. Owce pozostawiają siano a zjedzą liście drzew; krowy równie chętnie do liści jak do siana brać się będą.

U nas żywienie inwentarza liściami z drzew wyjątkowo się tylko praktykuje; nie przyznajemy dotąd tej paszy takiego znaczenia, jakie w ekonomii paszy zająć powinna. Mieszkańcy gór mają znakomity w liściach surogat paszy, pozwalający na podtrzymanie znacznej stosunkowo ilości bydła przez zimę w dobrym stanie. We Francyi osmykują liście ze wszelkich drzew liściastych i suszą je, zachowując na paszę, lub zakiszają świeże w dołkach. W Niemczech zachowują w wielu okolicach znaczne ilości tej paszy w każdej jesieni. W Poznańskim obcinają owczarki w czasie żniw jarych gałązki drzew przy drogach posadzonych, wiążą w snopki, ustawiają pod drzewem, a wysuszone zwożą i składają na owczarnię lub w stogi. Zimą zakładają liście w paśniki, a po objedzeniu liści przez owce, wybiera sobie owczarz pozostałe gałązki, które używa na opał. Sposób taki zachęca owczarza podwójnie do przygotowania tej znakomitej paszy, bo i owce utrzymują się zdrowe, wesołe i w dobrym stanie, wydadzą przeto więcej wełny, od której i owczarze pobierają tantiemę i w okolicach bezleśnych stanowią gałązki znakomitą pomoc w zastąpieniu drogiego opału.

Chociaż ze wszystkich gatunków drzew liściastych można liści używać na paszę dla przeżuujących, przecież należy opisać właściwości naszych drzew liściastych, pod względem wartości pastewnej ich liści.

Jesion daje liście gorzkawe, które znakomicie żywią nietylko owce ale i krowy. Krowom nie należy dawać zbyt wiele liści jesionowych, aby mleko nie nabrało nieprzyjemnego smaku. W Alpach uważają liście jesionowe za najlepszą paszę.

Morwa. Liście morwy stanowią dla wszystkich zwierząt bardzo pożywną karmę. W Austrii zbierają je w następujący sposób: W październiku osmykują pędy niższe, spasają liście świeże, lub suszą je, aby zachować na zimę. Później oczekują pierwszego nocnego przymrozku, który powoduje opadanie liści, te zgrabiają się pod drzewem z łatwością i suszą lub zakiszają w dołach. Z dużego drzewa morwowego można zebrać 5—10 cent. liści zielonych, dających po wysuszeniu 3—6 cent. siana.

Krzew winny daje liście bardzo pożywne i działające orzeźwiająco. Mleko krów i owiec żywionych liśćmi winnej macicy, nabiera wyborczego smaku, a sery owcze Mont Doré pod Lyonem zawdzięczają tej paszy swą sławę. Nietylko zużywa się na paszę pędy przy wyrzynaniu wina, ale także osmykuje się liście po winobraniu. Smak winnych liści bywa drętki, kwaskowaty.

Topola nadwiślańska i kanadyjska daje liście, mające wysoką wartość pożywną, przenoszącą pożywność siana łąkowego. Liście topoli są mięsiste, smak właściwy drętki i gorzki; liście te służą wszystkim zwierzętom, nawet jagnięta i cielęta odżywiają się nimi znakomicie. Liści topoli piramidalnej najlepiej wcale nie używać, albowiem zbyt często są rozsadnikami najrozmaitszych owadów.

Liście *wierzby*, tak świeże jak suszone, są znakomitą i zdrową paszą dla krów i owiec, równającą się co do pożywności najlepszemu sianu łąkowemu.

Ówóż podając te uwagi, radbym pobudzić do dalszych badań niewyczerpanych u nas jeszcze źródeł dochodu.

Romuald Makarewicz.
